

ՕՏԱՐ ՊԱՏՎԻՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԱՍԻՆ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԲԱՆՎՈՐԱԿԱՆ ԴԵԼԵԳԱՑԻԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ

Հայաստանում հինգ օր հյուր էր անգլիական բանվորական դելեգացիան: Դելեգացիայի անդամները լայն հնարավորություն ստացան ծանոթանալու ռեսպուբլիկայի աշխատավորների կյանքին:

Երևանից մեկնելուց առաջ ՀՀԳ-ի թղթակիցը զրույց ունեցավ դելեգացիայի քարտուղար պարոն Կրիստոֆեր էդվին Լոուի հետ, որը հայտարարեց.

— Մենք Հայաստան ժամանեցինք ոչ պատահականորեն: Մենք գիտեինք, որ դեռևս մոտ անցյալում այդ երկիրը ցարական Ռուսաստանի կիսագաղութն էր: Մենք լսել էինք, թե պատմական կարճ ժամանակամիջոցում ինչպես արտասովոր կերպով դարգացել, աճել են Սովետական Հայաստանի ժողովրդական տնտեսությունը, կուլտուրան: Մեզ համար անչափ հետաքրքրական էր սեփական աչքերով տեսնել, իմանալ, թե ինչպես է ապրում, աշխատում, նոր կյանք կառուցում այդ հին երկրի ժողովուրդը, և մենք ձեռնարկեցինք այս ուղևորությունը:

Մենք տեսանք հիանալի ներկա և մեծ ապագա ունեցող մի երկիր: Գլխավոր տպավորությունն այն է, որ մարդիկ այստեղ դրադված են խաղաղ, ստեղծարար աշխատանքով: Ռեսպուբլիկան շարունակում է աճել, կառուցվել: Այդ իմաստով ամենից առաջ ցանկանում եմ խոսել Երևանի մասին: Դելեգացիային ուղեկցող մարդիկ մեզ ասում էին, ցույց տալով դեռևս մնացած մի հարկանի, հարթ տանիքներ ունեցող տնակները, որ տակավին երեք տասնամյակ առաջ ամբողջ քաղաքը այդպիսին էր: Բայց պարզապես դժվար է հավատալ դրան, երբ տեսնում ես Լենինի անվան հուշակապ հրապարակը, մի հրապարակ, որը պատիվ կբերեր ամեն մի երկրի մայրաքաղաքի: Այդ անցյալին դժվար է հավատալ, երբ անցնում ես

լայն մագիստրալներով՝ եզերված գեղեցիկ շենքերով: Կառուցող ճարտարապետները լայնորեն օգտվում են կլասիկ ժառանգության լավագույն նմուշներից, իրենց գեղեցկությամբ հիացմունք պատճառող շենքերի նախագծման և կառուցման գործում կիրառելով հնագույն ճարտարապետության արժեքավոր հուշարձանների գծերը:

— Երբ դելեգացիան այցելեց Երևանի էլեկտրամեքենաշինական գործարանը, — այնուհետև ասաց պարոն Լոուն, — մենք զարմացանք, թե ինչպես այս, դեռևս մոտ անցյալում հետամնաց, ագրարային երկրում արագորեն ստեղծվել է ծանր արդյունաբերություն, թե ինչպես այստեղ հաջողությամբ լուծված է որակյալ մասնագետների պատրաստման պրոբլեմը:

Ընդհանրապես ամեն բանից երևում է, որ հայ ժողովուրդը միջոցներ չի խնայում երիտասարդ սերնդի ուսուցման համար: Հազարավոր պատանիներ և աղջիկներ կարող են այստեղ ստանալ մասնագիտական կրթություն: Մեզանում՝ Անգլիայում, բարձրագույն կրթություն ստանալու համար մեծ գումարներ են պետք:

Մենք եղանք շինարարական բանվորներից մեկի բնակարանում: Նա ապրում է նոր տան մեջ, բարեկարգ բնակարանում: Նրա տղան սովորում է մեխանիկ դառնալու, ուսումնասիրում է անգլերենը: Պետք էր տեսնել, թե ինչպես էին վառվում այդ երիտասարդի աչքերը, թե ինչպես էր նա հպարտանում իր ապագա մասնագիտությամբ, որպեսզի հասկանայիք, թե ինչ երջանկություն է ձեռք բերել այդ ընտանիքը, որը, նրա ղեկավարի պատմածների համաձայն, մինչև ուսույցից առաջ միայն երազել չէր կարող երեխաներից որևէ մեկին կրթություն տալու

մասին, այլև շունք մարդկային կյանքի տարրական հարմարություններ:

Գեղեցագիտյի անդամների վրա հակալական տպավորություն թողեց նրա այցելությունը Հայկական ՍՍՌ Գիտությունների ակադեմիա: Հենց այն փաստը, որ ակադեմիայի պրեզիդենտը հանդիսանում է աստղագետների միջազգային մեծ կազմակերպության վիցե-պրեզիդենտը, վկայում է հայ գիտնականների հակալական հաջողությունների մասին, Հայաստանում կուլտուրայի և գիտության շտեպսված աճի մասին: Մեկ հանգամանք ևս, որը, ինձ թվում է,

Մեր գեղեցագիտյի սրտագին, հյուրընկալուն դիմավորեցին Հոկտեմբերյանի շրջանի Բամբակաշատ գյուղի գյուղացիները: Մենք համոզվեցինք, թե որքան բեղմնավոր է նրանց աշխատանքը կոլեկտիվ տնտեսության մեջ: Կոլտնտեսության էկոնոմիկայի ամբողջական մասին ամենից լավագույն կերպով վկայում է գյուղատնտեսական արտադրի անդամների տներում եղած առատությունը:

Իր գեղեցկությամբ և հոյակապությամբ ապշեցնող համերգային մեծ դահլիճում մենք ներկա գտնվեցինք պրոֆմիտիսական ակ-

Անգլիական բանվորական պատվիրակությունը Պետական օպերայի առաջ

նույնպես խիստ հատկանշական է, դա երիտասարդ գիտնական Ս. Մերգելյանի ընտրությունն է ՍՍՌ Գիտությունների ակադեմիայի թղթակից-անդամ, որը դեռ 30 տարեկան էլ չկա: Դա նույնպես ռեսպուբլիկայի աճի խորհրդանիշն է:

Պրոֆեսորների պալատ կատարած մեր այցելությունը հնարավորություն տվեց ծանոթանալու երեխաների կյանքին ու դաստիարակությանը: Մենք տեսանք ուրախ, առողջ տղաներ և աղջիկներ, տեսանք նկարներ, քանդակներ, ամեն տեսակ մականներ, որ նրանց փոքրիկ ձեռքերով կերտվել են մեծ վարպետությամբ:

տիվի բազմամարդ ժողովում, նվիրված Պրոֆմիտիսականների երրորդ համաշխարհային կոնգրեսի արդյունքներին: Ստիտական Հայաստանի, ինչպես նաև ամբողջ սովետական երկրի կյանքում պրոֆմիտիսականների կարևոր դերը ակնհայտ է: Մեզ անտառ, Անդրկայում, պրոֆմիտիսականները ամբողջ ուշադրությունը դարձնում են աշխատանքի պայմանների բարելավման, աշխատավարձի բարձրացման համար մղվող պայքարին: ՍՍՌ-ում պրոֆմիտիսականները մեծ ուշադրություն են նվիրում բանվորների և ծառայողների համար աշխատանքի լավագույն պայմաններ ստեղծելու գործին, ինչպես նաև

հնարավորություն ունեն լաֆորտեն զբաղվելու կոլտուրական և սպորտային աշխատանքով: Այստեղ պրոֆմիտվենական շարժմանը մասնակցում են միլիոնավոր ու միլիոնավոր աշխատավորներ:

Ձրույցի վերջում պարոն Կոուն շնորհակալություն հայտնեց՝ հայ ժողովրդի կյանքին

ծանոթանալու համար դեկգացիային տրված հնարավորության առթիվ և նոր հաջողություններ ցանկացավ Սովետական Հայաստանի աշխատավորներին:

(ՀՀԳ)

(«ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ», 18 նոյեմբերի 1953 թ.)

ԽԱՂԱՂՈՒԹՅԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՇՎԵԴԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵԻ ԴԵԼԵԳԱՑԻԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ

Օրերս Երևանից Մոսկվա մեկնեցին Խաղաղության պաշտպանության Շվեդական ազգային կոմիտեի դեկգացիայի անդամները: Հյուրերը մեր ռեսպուբլիկայում անցկացրին չորս օր: Նրանք հետաքրքրվեցին Երևանում կատարվող բնակարանային մեծ շինարարությունը, Հայաստանի արդյունաբերական, ձեռնարկությունների աշխատանքով ու կոլտնտեսությունների կյանքով, գիտա-հետազոտական հիմնարկների գործունեությամբ, ժողովրդական կրթության գործի դրվածքով, արվեստի զարգացմամբ:

Երևանից մեկնելուց առաջ դեկգացիայի ղեկավար, Ստոկհոլմի կառուցող բանվորների պրոֆմիտվենական կազմակերպության ականավոր գործիչ պարոն Յալմար Վերները ՀՀԳ-ի թղթակցի հետ ունեցած զրույցի ժամանակ հայտարարեց:

— Մեր ժամանման վարկերազույն նպատակներից մեկն էր օբյեկտիվորեն ծանոթանալ Սովետական Հայաստանի աշխատավորների կյանքին, խաղաղության համար մղվող նրանց պայքարին: Մենք Հայաստանում եղանք վարձ ժամանակ, բայց շատ քան տեսանք: Մենք այժմ կարող ենք մեր սեփական աչքերով տեսած փաստերի վրա հիմնվելով մերկացնել խաղաղության թշնամիների պրոպագանդան, որոնք ճողկալի զրպարություն են տարածում Սովետական Միության հասցեին:

Շվեդերով Սովետական Հայաստանի աշխատավորների հետ, մենք հասկացանք, որ նրանց համար չկա ավելի նվիրական բառ, քան «խաղաղություն» բառը: Հայ ժողովուրդը զբաղված է իր խաղաղ շինարարությամբ: Եվ մենք շատ ուրախ ենք, որ մեզ, հյուսիսի բնակիչներին, հաջողվեց կենդանի ու բարեկամական շփում հաստատել հարավային լեռների աշխատասեր բնակիչների հետ, որոնք մեզ ուրախացրին խաղաղության գործի նկատմամբ փրենց համակրանքով և ապշեցրին իրենց հյուրընկալությամբ:

Մեր դեկգացիայի կազմում կային մեծ թվով կառուցող բանվորներ, ուստի բնականաբար մեզ հետաքրքրում էր Հայկական

ռեսպուբլիկայի մայրաքաղաքում կատարվող շինարարությունը:

Մենք միահամուռ կերպով Երևանում կատարվող շինարարական աշխատանքը համարում ենք բացառիկ ավելի աշխատանք: Քաղաքը լավ պլանավորված է և հիանալի տեսք ունի բլուրների մեջ: Այստեղ կառուցվում են մեծ թվով շենքեր, կառուցվում են գեղեցիկ, իրենց մասշտաբներով և հարդարման վատարելությամբ հիանալի շենքեր: Հրաբխային տուֆը հիանալի շինանյութ է, որը կարող է շարժել ամեն մի այլ քաղաքի շինարարների նախանձը, երկրագնդի որ անկյունում էլ գտնվելու լինի այն:

Մեզ բախտ վիճակվեց լինել Երևանի արդյունաբերական մի շարք ձեռնարկություններում, ծանոթանալ արտադրության կազմակերպմանը, բանվորների աշխատանքին ու կենցաղին: Մենք տեսանք նաև բանվորական ճաշարաններ, ակումբներ: Արևմտյան Եվրոպայի պայմաններում բանվորական ժողովներ անցկացնելու բարդ պրոբլեմը Սովետական Միությունում և մասնավորապես Հայաստանում հրաշայի կնքպով լուծվում է բարեկարգ, հարմարավետ ակումբների առկայությամբ, որոնք դրվել են պրոֆմիտվենական և հասարակական զանազան կազմակերպությունների տրամադրության տակ:

Մեծ հետաքրքրություն է ներկայացնում Հայկական ռեսպուբլիկայի գինու-կոնյակի արդյունաբերության արտադրանքը: Այն ոչնչով չի դիջում Ֆրանսիայի և Պորտուգալիայի հոշակ ստացած խմիչքներին, որոնք բերվում են մեզ մոտ՝ Շվեդիա, և առհասարակ բարձր է գնահատվում միջազգային շուկայում:

Արտաշատի շրջանի Փարիզյան կոմունայի անվան կոլտնտեսությունը շատ ուժեղ տպավորություն գործեց դեկգացիայի բոլոր մասնակիցների վրա: Պետք է ասել, որ դա առաջին կոլտնտեսությունն էր, որ մեր կյանքում տեսանք սեփական աչքերով: Մինչ այդ մենք կոլտնտեսությունների և կոլտնտեսային շինարարության մասին միայն լսել էինք: Այդ կոլտնտեսությունում գյուղացիները բամբակ

և խաղող են մշակում՝ տարեցտարի հասնելով բերքատույության զգալի ավելացման: Հատկապես ուշագրավ է, որ Սովետական Հայաստանում գյուղացիների աշխատանքը ղուգակցվում է դիտական մոտեցման հետ: Հաջորդությունը բացատրվում է ոչ միայն նրանով, որ կոլտնտեսությանը օգնում են մասնագետները: Կոլտնտեսականներն իրենք են համարում և տիրապետում գիտությանը: Ահա թե ինչն է հիացնում:

Մեզ հետաքրքրում էր Սովետական Հայաստանի գիտական հիմնարկների գործունեությունը և մեզ հնարավորություն տրվեց գոհացնելու մեր հետաքրքրությունը: Մեր դեղագիտային մասնակից պրոֆեսոր-գեոլոգ Գունար Բեկովը հանդիպում ունեցավ Հայաստանի գեոլոգների հետ և հետաքրքրական շատ տեղեկություններ ստացավ, որոնք վկայում են ընդերքի հետազոտողների ստեղծագործական մեծ աշխատանքի մասին: Անշաղի բովանդակվող էր մեր դեղագիտային այցելությունը Հայկական ՍՍՌ Գիտությունների ակադեմիայի Զրադենբուրգի գիտահետազոտական ինստիտուտ: Մենք տեսանք հիանալի մոդելներ, հասկացանք, թե Սովետական Հայաստանում ինչպիսի թափով են լուծվում գյուղատնտեսությունը ոռոգման ջրով և արդյունաբերությունը էլեկտրաէներգիայով ապահովելու պրոբլեմները:

Երևանի Պոլիտեխնիկի պալատ, Շահումյանի անվան իգական միջնակարգ դպրոց և Ժնդառանից մեկը մեր կատարած այցելությունը օգնեց պատկերացում ստանալու այն մեծ հոգատարության մասին, որով Հայաստանում շրջապատված են երեխաները, օրորոցից սկսած մինչև հասակ առնելը:

Մենք մեծ բավականություններ ծանոթացանք հայ ժողովրդի օպերային և երաժշտական արվեստի նմուշներին: Մեկ երեկոյի ընթացքում մենք եղանք Օպերայի և բալետի թատրոնում և Հայկական ֆիլհարմոնիայի համերգային մեծ դահլիճում: Եվ ահա թե ինչը ապշեցրեց մեզ. պարզվում է, որ այնպիսի մի քաղաք, որպիսին է Երևանը, մեկ

երեկոյում կարող է միաժամանակ ծայրածայր զբաղեցնել երկու հակադաս հանդիսադահլիճներ: Իսկ, բացի դրանից, չէ՞ որ կան նաև այլ թատրոններ, կրկես, կինոդահլիճներ. և դրանք միշտ էլ լեփ-լեցուն են հանդիսատեսներով: Դեպի արվեստը այդպիսի հետաքրքրություն, չի կարելի տեսնել բուրժուական Եվրոպայի և ոչ մի վայրում:

— Խորին գոհունակություն զգացմունքով ենք մենք հիշում, — զրույցի վերջում ասաց դեղագիտային դեկավարը, — Խաղաղության պաշտպանության, Հայկական կոմիտեի նախագահ, սովետական ակադեմիկոս աստոր՝ Վիկտոր, Հայկական ՍՍՌ Գիտությունների ակադեմիայի պրեզիդենտ Վ. Համբարձումյանի հետ ունեցած մեր հանդիպումը: Պրեզիդենտը մեզ տեղեկացրեց հայ ժողովրդի պատմությանը, խաղաղության պաշտպանությանը ուղղված նրա ջանքերի մասին: Մենք մեր հերթին հաղորդեցինք Շվեդիայում խաղաղության կողմնակիցների աշխատանքի մասին և պատմեցինք մեր երկրում ժողովրդական կրթության գործի դրվածքի մասին:

Մեկնելով Սովետական Հայաստանից, մենք շնորհակալություն ենք հայտնում նրա ժողովրդին՝ հյուրընկալության համար, և նրան հաջողություններ ցանկանում խաղաղ շինարարության ասպարեզում, խաղաղության համար այն պայքարում, որ մշտն են միջոտնափոխ ազնիվ մարդիկ երկրագնդի բոլոր անկյուններում:

Խաղաղության պաշտպանության շվեդական ազգային կոմիտեի դեղագիտային պատվին Արտասահմանի հետ վոլոնտերական կապի հայկական ընկերությունում վազմակերպվեց ընդունելություն, որտեղ ներկա էին Երևանի հասարակայնության ներկայացուցիչներ:

(ՀՀԳ)

(«ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ», 19 նոյեմբերի 1953 թ.)

ԻՏԱԼԻԱՅԻ ԿՈՒԼՏՈՒՐԱՅԻ ԳՈՐԾԻՉՆԵՐԻ ԴԵԼԵԳԱՑԻԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ

Երեք օր Հայաստանում հյուր էր Իտալիայի կուլտուրայի աշխատողների և «Իտալիա—ՍՍՌ» ընկերության դեկավար գործիչների դեղագիտային:

Հայաստանում եղած ժամանակ իտալացի հյուրերը մեծ հետաքրքրությամբ ծանոթացան ռեսպուբլիկայի աշխատավորների կյանքին:

Դեղագիտային անդամները դիտեցին Երևանի տեսարժան վայրերը: Նրանք եղան ժամացույցի գործարանում, գինու կոմբինատում և կուլտուրական շատ հիմնարկներում: Պատկերադահլիճում դիտեցին ուսանական, հայկական և արևմտաեվրոպական գեղանկարչության արահները: Այլ. Սպենդիարյանի անվան օպերայի և բալետի պետական թատրոն:

նում լսեցին «Անուշ» օպերան և դիտեցին «Խանդավառ» բալետը: Ֆիլհարմոնիայի համերգային մեծ դահլիճում ներկա գտնվեցին Հայկական երգի ու պարի պետական վաստակավոր անսամբլի ելույթին:

Իտալացի հյուրերը ուղևորվեցին դեպի Սևանա լճի ափերը, այցելեցին էջմիածին քաղաքը, ինչպես նաև Արտաշատի շրջանի Արևշատ գյուղի Միկոյանի անվան կոլտնտեսությունը:

Ընկն պատմենք, թե ինչ տեսանք Սովետական Միությունում և, մասնավորապես, Հայաստանում: Դա անկասկած կծառայի մեր երկրում ժողովուրդների բարեկամական հարաբերությունների ամրապնդման գործին:

Քաղաքին ծանոթանալու առաջին իսկ պահից մեր ստացած հաճելի տպավորությունը իմ մեջ միշտ մնաց Հայաստանում եղած ամբողջ ժամանակամիջոցում: Ես և իմ ընկերները համոզվեցինք, որ Հայաստանը

Իտալական պատվիրակությունը էջմիածնում

Նրանցից մեկնեկույց առաջ դեղեգացիայի անդամ, փտալական նշանավոր հասարակական գործիչ Օնդեր Բոնին 229-ի թղթակցին հաղորդեց Հայաստանում ստացած իրենց տպավորությունները:

— Սովետական Միություն, ինչպես նաև ձեր ռեպուրից կատարած մեր այցելության նպատակն է մանրամասնորեն ծանոթանալ նրա ժողովրդի յկանքին, սեփական աչքով տեսնել այն ամենը, ինչի մասին մենք առաջ միայն լսել կարող էինք: Լինելով Սովետական Միության հետ բարեկամության ամրապնդման իտալական ընկերության անդամներ, մենք մեր այցելությունից կօգտվենք, որպեսզի մեր երկրում մանրամասնու-

ղարդացած էկոնոմիկա և բարձր կուլտուրա ունեցող մի երկիր է:

Մեզ հնարավորություն տրվեց լինելու ժամացույցի գործարանում: Այստեղ մեզ շատ բան զարմացրեց: Առաջին հերթին ցանկանում եմ խոսել այն պարզ, ընկերական հարաբերությունների, փոխադարձ ըմբռման մասին, որոնք այստեղ շաղկապում են մարդկանց՝ ղեկավարներին, ինժեներներին ու բանվորներին: Ինժեները, դիրեկտորը հպարտությամբ են խոսում բանվորի աշխատանքի, նրա հաջողությունների, նորմաների գերակատարման մասին, և նրանք բոլորը միասին սիրով են խոսում գործարանի մասին, որտեղ աշխատում են իրենք: Մեզ համար

պարզ դարձավ, որ այդ կերպ աշխատելով կարելի է մեծ գործեր կատարել: Երկրորդ բանը, որ աչքի է զարնում, դա ձեր ձեռնարկությունների աշխատանքային պայմաններն են: Այստեղ մաքուր է, տաք ու լուսավոր:

Մենք ուղևորվեցինք դեպի Սևանա լիճը, դիտեցինք հիդրոտեխնիկական հիանալի մի կառուցվածք՝ ստորերկրյա հիդրոէլեկտրակայանը, որը, փնչպես մենք իմացանք, հզոր էներգետիկ կասկադի մի մասն է, որ գործում է լեռնային բարձրադիր լճի ջրերի ուժով: Այդպիսի կատարելագործված սարքավորում կարող է ունենալ միայն առաջավոր, բարձր զարգացած տեխնիկա ու գիտություն ունեցող երկիրը:

Մենք մեծ հետաքրքրությամբ դիտեցինք հայկական հին ճարտարապետության հուշարձանները էջմիածնում, ինչպես նաև Զվարթնոց տաճարը:

Մեզ համար պարզ դարձավ, որ Հայաստանը ոչ միայն զարգացած արդյունաբերության, այլև հարուստ, հին կուլտուրա ունեցող երկիր է:

Հայաստանում եղած ժամանակ մեր հիշողության մեջ անջնջելի տպավորություն թողեց մեր ուղևորությունը դեպի Արևշատ գյուղի կոլտնտեսությունը: Տեղի բնակիչները շերտ ու սրտագին ընդունելություն ցույց տվեցին մեզ: Այցելելով այդ գյուղը, ես համոզվեցի, որ կոլեկտիվ տնտեսության մեջ, որի տարբերիչ գծերն են բարձր կազմակերպվածությունը և աշխատանքի մեքենայացումը, տնտեսության վարումը իրականացվում է դեմոկրատիայի հիման վրա: Մարդիկ այստեղ աշխատում են ոչ միայն իրենց համար, նրանց շահերը փրենց կոլտնտեսության սահմաններից ջատ հեռուն են գնում, միաձուլվելով ռեսպուբլիկայի և ամբողջ Սովետական Միության շահերին:

Կոլտնտեսություններում մենք այնպիսի առատություն տեսանք, որ ի սրտե կցանկանար յուրաքանչյուր գյուղացի:

Այստեղ մենք բախտ ունեցանք անմիջականորեն ապրել հայկական ժողովրդական ստեղծագործության պատճառած բավականությունը: Մենք հիացած ենք հայկական ազգային պարերի և երգերի փնջնատի-

պությունը ու ներդաշնակությամբ: Մենք համոզվեցինք, թե երաժշտական ինչպիսի մեծ ընդունակություններ ունեն աշխատավոր հասարակ մարդիկ:

Մենք եղանք այն համերգում, որ հանդես եկավ Հայաստանում լայն ժողովրդականություն վայելող պրոֆեսիոնալ կատարողական կոլեկտիվը՝ երգի ու պարի անսամբլը: Ես հսկայական բավականությամբ լսեցի այդ համերգը և այն ավարտվելուց հետո իմ մեջ մնաց խոր ու հաճելի մի զգացմունք՝ ձեռնառած արվեստը պատկանում է ժողովրդին:

Վերը ես խոսեցի այն մեծ հոգատարության մասին, որով Սովետական Հայաստանում շրջապատված են մարդիկ, բայց ես պետք է նորից վերադառնամ դրան, վերհիշելով ծննդատուն կատարած մեր այցելությունը: Հաճելի էր տեսնել, որ այնտեղ կարելի էր լայնաբերական ու նորը, որ ունի ժամանակակից բժշկականությունը, որպեսզի երեխաները իրենց ծննդյան առաջին իսկ օրից առողջ լինեն:

Ձեր երկրում մարդու նկատմամբ ցուցաբերվող հոգատարությունը, ինչպես ես համոզվեցի, ուղեկցում է նրան իր ամբողջ կյանքում: Անշախ հաճելի է զգալ այդ Այստեղ հիանալի շատ ժամեր անցկացրինք մենք: Գոհունակության զգացումը մեծ էր հատկապես այն գիտակցությունից, որ որտեղ էլ մենք եղանք՝ գործարանում, բանվորների մոտ, կոլտնտեսությունում գյուղացիների մոտ, բժիշկների, արտիստների թև ուսանողների մոտ, ամենուրեք մարդկանց մեջ մենք տեսանք անհաղթահարելի ձգտում դեպի խաղաղությունը, բուռն ցանկություն՝ ամրապնդելու բարեկամական կապերը աշխարհի բոլոր ժողովուրդների հետ:

Մեկնելով Հայաստանից, ես դեռեզացիայի անդամների անտանից խորին շնորհակալություն եմ հայտնում այն հյուրընկալության և բարեկամական ընդունելության համար, որ մեզ ցույց տրվեց ձեր ռեսպուբլիկայում հյուր եղած ամբողջ ժամանակամիջոցում:

(ՀՀԳ)

(«ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ», 25 նոյեմբերի 1953 թ.)

ԳԵՐՄԱՆ-ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԲԱՐԵԿԱՄՈՒԹՅԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅԱՆ ԴԵԼԵԳԱՑԻԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ

Նոյեմբերի 20-ից մինչև 25-ը Հայաստանում հյուր էր Գերմանա-սովետական բարեկամության ընկերության ղեկավար Երսկանյանը: Նրա կազմում կային հասարակական գործիչներ, գիտության, արվեստի ներկայացուցիչներ, ժուռնալիստներ, արդյունաբերական ձեռ-

նարկությունների ղեկավարներ և ինժեներներ:

Հյուրերին լայն հնարավորություն տրվեց ծանոթանալու Սովետական Հայաստանի աշխատավորների կյանքին: Երևանի գլխավոր ճարտարապետ Գ. Աղաբաբյանի ուղեկցու-

թյամբ դելեգացիան ուղևորութուններ կատարեց քաղաքում, դիտեց ռեսպուբլիկայի մայրաքաղաքի տեսարժան վայրերը, նորակառույցները: Դելեգացիայի անդամները հղան էրեկտրամեքենաշինական, մաշվի գործարաններում, «Արարատ» տրեստի գինու գործարանում, մետաքսագործվածքային ֆաբրիկայում, այցելեցին Պետական պատկերասրահը և Մատենադարանը: Ալ. Սպենդիարյանի անվան օպերայի և բալետի պետական թատրոնում հյուրերը լսեցին հայ-

ժամանակ հաղորդեցին Հայաստանում ստացած իրենց տպավորությունները:

— Իհարկե, հեշտ չէ համատեղության պատմել այն անջնջելի տպավորությունների մասին, որոնցով լի էր Սովետական Հայաստանի կատարած մեր այցելությունը, — ասաց դելեգացիայի ղեկավար պարոն Ադոլֆ Ֆերբերը:

Մենք այստեղ քիչ ժամանակ անցկացրինք՝ ընդամենը հինգ օր, բայց շատ բան տեսանք: Հայաստանի, այդ հնագույն երկրի,

Գերմանական պատվիրակությունը Զվարճոցում

կական կլասիկ «Անուշ» օպերան, Հայֆիլհարմոնիայի մեծ դահլիճում ներկա գտնվեցին Հայկական երգի ու պարի վաստակավոր անսամբլի համերգին:

Դելեգացիայի անդամները մասնակցեցին Հայկական ՍՍՌ Գիտությունների ակադեմիայի և Պետական համալսարանի համատեղ գիտական սեսիային ու երեկոյին՝ նվիրված գերմանա-սովետական բարեկամության միամսյակին: Գերմանացի հյուրերը մեկնեցին Արտաշատի շրջանի Դիլիս գյուղի կոլտնտեսությունը, Արդնի կոլտնտեսությունը, ինչպես նաև էջմիածին քաղաքը և Զվարթնոցը, որտեղ ծանոթացան պատմական հուշարձաններին:

Մեկնելուց առաջ դելեգացիայի անդամները ՀՀԳ-ի թղթակցի հետ ունեցած զրույցի

ժողովուրդը, որը իր հետև թողել է օտարերկրյա ճնշման ծանր հարյուրամյակներ, փերջապես իրականություն է դարձրել իր երազանքը: Նա ազատ ու ինքնուրույն է դարձել, ընդմիջող իր ճակատագիրը կապելով իր ազատարարի՝ ռուս ժողովրդի հետ: Սովետական իշխանության շնորհիվ վերածնված հայ ժողովրդի ամբողջ աշօրվա կյանքը լենինյան-ստալինյան ազգային քաղաքականության հաղթանակի վառ վկայությունն է:

Մեզ ապշեցրին ռեսպուբլիկայի ժողովրդական տնտեսության աճի տեմպերը, այդ աճի խորապես կշռադատական պլանայնությունը: Բայց մեզ ամենից ամենի մեծ հիացմունք պատճառեց երևանում կատարվող շինարարության թափը: Այդ ամենը կառուցվում է մարդու բարօրության համար:

Նոր կյանքը ընդգրկել է ոչ միայն բաղադրանքներ, այլև Հայաստանի գյուղերը: Հետաքրքրական շատ բան տեսանք մենք Դվին գյուղի կոլտնտեսությունում: Առաջին աչքի զարնող բանը այստեղ գյուղատնտեսական պրոցեսների մեքենայացումն էր, կոլտնտեսականների աշխատանքը հեշտացնելու նկատմամբ ցուցաբերվող հոգատարությունը: Նրանք հպարտությունը պատմեցին մեզ իրենց աշխատանքի մասին, այն մասին, թե ինչպես, հենվելով գիտության նվաճումների, նրանք վերափոխում են բնությունը, աճեցնում գյուղատնտեսական կոլտնտեսների բարձր բերք:

«Նաղաղություն և բարեկամություն» — այս նվիրական բառերը շուրթերին մեզ դիմավորեց կոլտնտեսության նախագահը: Յուրաքանչյուր ազնիվ մարդու համար այդ սրբազան բառերը Հայաստանում լսեցինք ամենուրեք:

Մենք շփում ունեցանք բազմաթիվ մարդկանց հետ: Նրանք մեզ շրջապատեցին հյուրավարական հոգատարությամբ և ուշադրությամբ: Մեր ժողովրդի նկատմամբ ցուցաբերվող այդ հույսի բարեկամությունը մեզ ոգեշնչում, նոր ուժեր է տալիս պայքարելու հանուն միասնական, ազատ, անկախ և դիմոկրատական Գերմանիայի:

Քայլ առ քայլ ճանաչելով Հայաստանը, դեռագացիայի անդամները ուսանելի, օգտակար շատ բան գտան գերմանական ժողովրդի նոր Գերմանիա կերտողի համար: Վերադառնալով Հայրենիք, մենք մեր հայրենակիցներին մանրամասնորեն կպատմենք այն հույսկապ նվաճումների մասին, որ հայ ժողովուրդը ձեռք է բերել իր նյութական և հոգևոր կյանքում:

Սրտագին հյուրընկալությունը, որ հայ ժողովրդի բնորոշ գիծն է, մեզ հնարավորություն տվեց լինել սոցիալիստական ինդուստրիայի մի քանի ձեռնարկություններում, — ասաց դեկագիայի անդամ, Բրանդենբուրգի սոլդատա-գլանոված քային գործարանի դիրեկտոր պարոն Պետեր Գյոտցելը: — Երևանի կաշվի գործարանի դիրեկտորը մեզ պատմեց, որ մինչև ուսույցի մասնաճյուղում և ոչնչով չէր տարբերվում տնայնագործական արհեստանոցից: Այստեղ դաժանորեն շահագործվում էր բանվորների աշխատանքը: Կաշեգործները, մինչև դոտ-

կատեղը ջրի մեջ, ոտքերով մշակում էին կաշին:

Այժմ Երևանի կաշվի գործարանը լիովին ժամանակակից, առաջավոր տեխնիկայով լավ հագեցված մի ձեռնարկություն է: Թե՛ այստեղ, թե՛ էլեկտրամեքենայինական գործառնում աչքի է զարնում իտալացի պլանավորումը, աշխատանքի լավ կազմակերպվածությունը, արտադրության ռիթմիկ աշխատանքը:

— Ես ցանկանում եմ նշել, — այնուհետև հայտարարեց պարոն Պետեր Գյոտցելը, — բանվորների կոլտնտեսական բարձր մակարդակը: Մեզ բավականություն է զարմանք պատճառեց մի փաստ: Բանվորական ակումբների գրասրահներում մենք գտանք Շիլլերի, Կնյաչևսկու նաև մեր ժամանակակից գրողների՝ Աննա Զեդերաի, Յոհանես Բիխների գրքերը: Շատ բանվորներ լավ ժամոթ են գերմանական գրականությանը: Գերմանական գրականության կլասիկների գրքեր մենք տեսանք նաև Դվին գյուղի կոլտնտեսային գրասրահում:

— Մենք Հայաստանում եղանք գերմանա-ատվետական բարեկամության միասնակցի օրերին, — ասաց ժողնալիստ պարոն Յրանց Ֆրիդպար: — Միասնակցին նվիրված դիտական սեսիան, սովետա-գերմանական բարեկամության երեկոն, Պատկերասրահում կազմակերպված գերմանական կերպարվեստի գործերի ցուցահանդեսը, որ այդ երեցինք մենք, և բազմաթիվ այլ միջոցառումներ վկայում են, թե ինչպես հայ ժողովուրդը սովետական երկրի բոլոր ժողովուրդների հետ միասին բարձր է դնահատում գերմանա-սովետական բարեկամությունը, թե ինչպես մեծ նշանակություն է տալիս նա այդ բարեկամությունն ամեն կերպ ամրապնդելու գործին:

— Մենք Հայաստանից մեկնում ենք, — դրուցի միջոցով ասաց պարոն Ադոլֆ Ֆերբերը, — հայ ժողովրդի նկատմամբ խորին հարգանքի զգացմունքով, բարեկամական, սրտագին ընդունելության համառ խորին շնորհակալության զգացմունքով: Մենք հայ ժողովրդին մեծ հաջողություններ և նվաճումներ կտանք մեր կառուցման գործում, որ իրականացվում է Լինինի — Ստալինի պարտիայի ղեկավարությամբ:

(229)

(«ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀՍՅՍՍՏԱՆ», 28 հոյեմբերի 1953 թ.)

